

NOTAT FRA BØRNS VILKÅR • FEBRUAR 2023

Et år efter invasionen i Ukraine: Samtaler på BørneTelefonen på ukrainsk

Den 5. april 2022 åbnede BørneTelefonen på ukrainsk. Siden da har der været 513 samtaler med ukrainske børn, unge og forældre, der er flygtet fra krigen i Ukraine. Det er samtaler, der handler om kontakten til de danske myndigheder, om ensomhed og om mistrivsel i de danske skoler.

Siden BørneTelefonen åbnede på ukrainsk, har der været 513 samtaler med børn, unge og forældre, der er flygtet til Danmark. 206 af samtalerne har været med ukrainske børn og unge. Samtalerne handler ofte om spørgsmål til de danske myndigheder, om krig og flugt og om ensomhed. Samtalerne med de yngre børn handler ofte om trivsel i klassen eller skolen. Udover samtaler med børn og unge, har der været 307 samtaler med ukrainske forældre.

Hvad er BørneTelefonen på ukrainsk?

Den 5. april 2022 åbnede BørneTelefonen på ukrainsk. Her sidder ukrainsktalende rådgivere klar til at rådgive børn, unge og forældre, der er flygtet fra krigen i Ukraine. De ukrainsktalende rådgivere er uddannet i BørneTelefonens samtalemødelser, viden om børns rettigheder, vores børnesyn m.m. I starten var det særligt forældre, der kontaktede BørneTelefonen på ukrainsk med spørgsmål til det danske samfund og om kontakt til myndighederne.

Den 18. juni 2022 åbnede Chatten på ukrainsk. Efter Chattens åbning oplevede vi flere samtaler med børn og unge. På Chatten fortæller børn i stigende grad om deres svære følelser og tanker. Det kan fx være deres oplevelser med krigen eller savnet til deres venner eller familie, der er blevet i Ukraine.

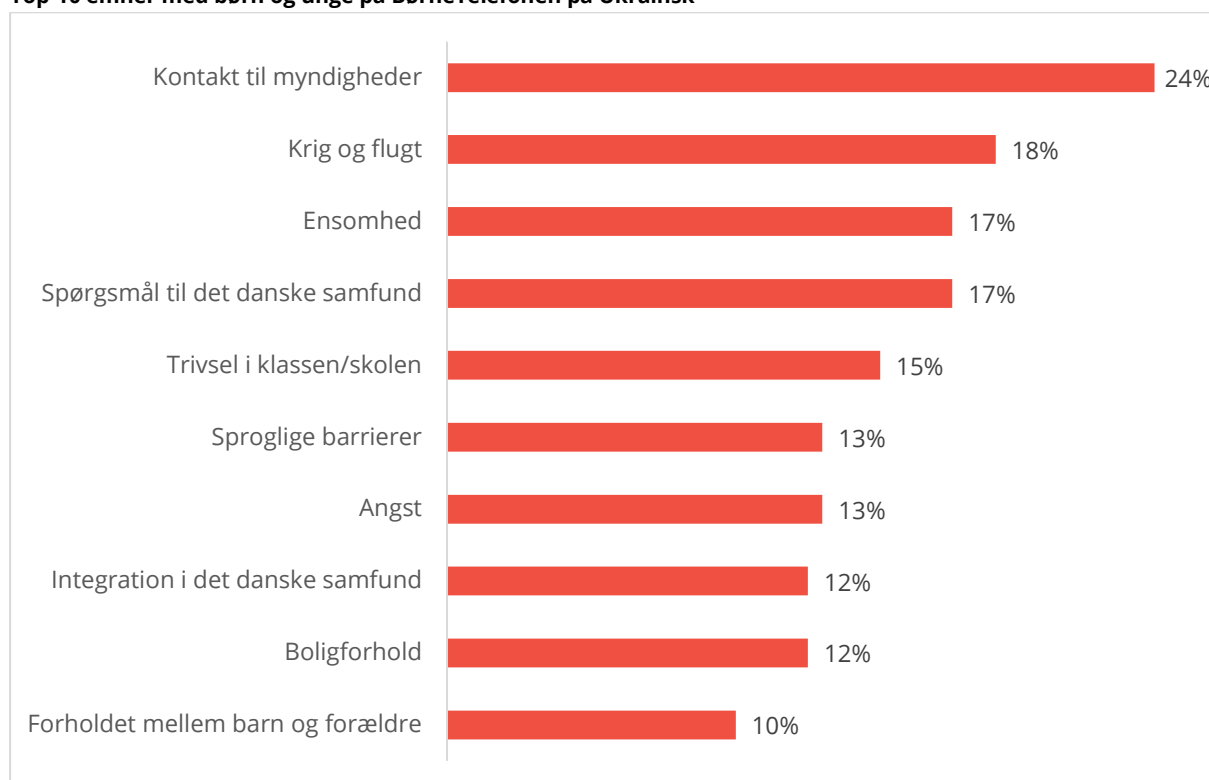
De hyppigste emner på BørneTelefonen på ukrainsk

Det er særligt de ældre børn og unge, der har kontaktet BørneTelefonen på ukrainsk. Knap halvdelen af samtalerne (46 pct.) har været med unge, der er over 15 år. En del af de unge, der kontakter BørneTelefonen på ukrainsk, er over 18 år og er kommet alene til Danmark.

Praktiske spørgsmål og mistrivsel fylder i samtalerne med ukrainske børn og unge

Det hyppigste emne i samtalerne med de ukrainske børn og unge er kontakt til de danske myndigheder. Det fylder især i samtaler med de unge, der er 18 år eller derover. I disse samtaler har de unge fx spurgt ind til, hvordan man kommer i gang med en uddannelse, hvordan man får arbejdstilladelse, eller hvordan man får hjælp til at finde en bolig. Samtaler om krig og flugt, ensomhed og spørgsmål til det danske samfund fylder også en del i samtalerne med børn og unge på BørneTelefonen på ukrainsk.

Top-10 emner med børn og unge på BørneTelefonen på Ukrainsk

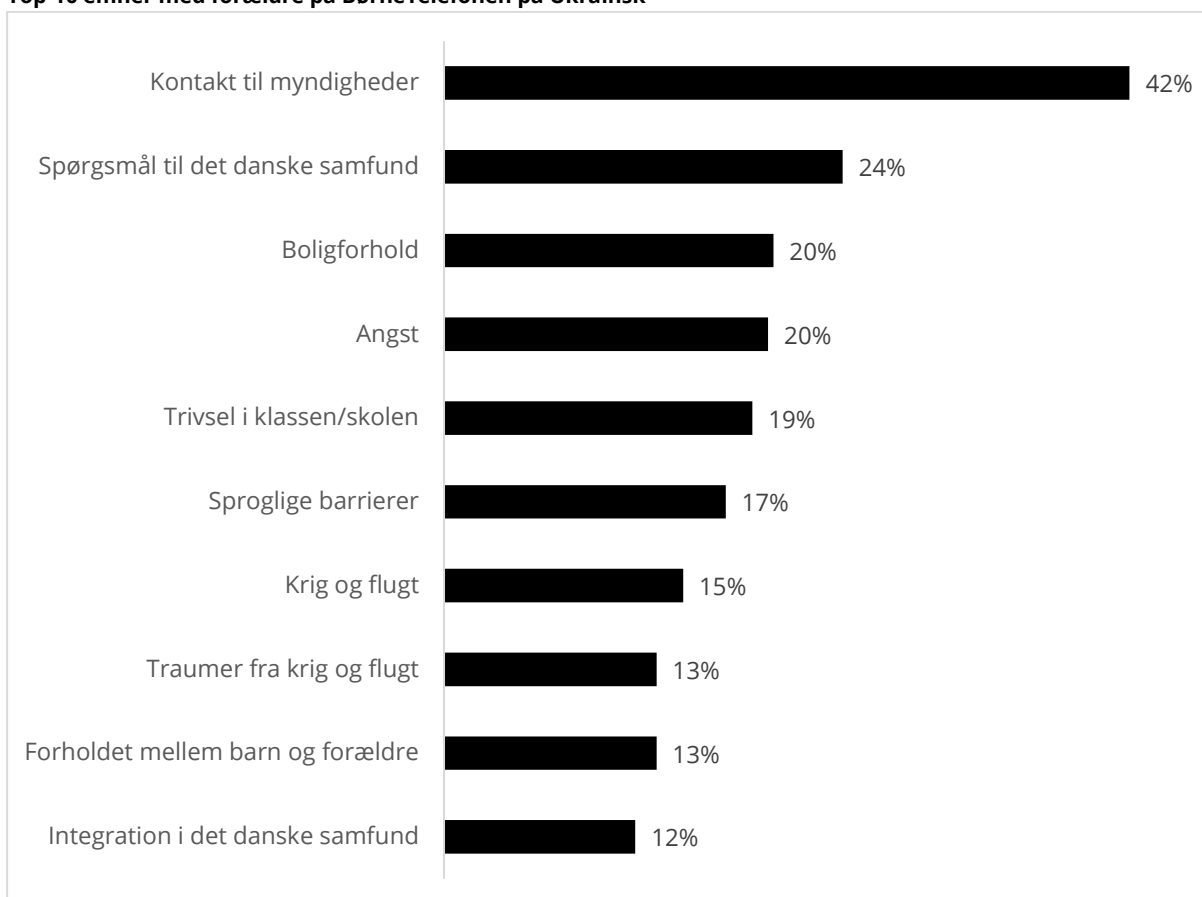
Note: Figuren indeholder rådgivningssamtaler med børn og unge på BørneTelefonen og Chatten på ukrainsk fra 5. april 2022 til 9. februar 2023 (N=206).

Kigger man kun på samtaler med børn og unge, der er under 18 år, fylder trivsel i skolen særlig meget. Blandt denne gruppe handler hver fjerde samtale (25 pct.) om trivsel i klassen eller skolen. Derudover fylder ensomhed, venskaber og mobning i samtalerne med børn og unge, der er under 18 år.

Spørgsmål til det danske samfund fylder i samtalerne med forældre

Når forældre kontakter BørneTelefonen på ukrainsk handler størstedelen af samtalerne om praktiske forhold. Det er samtaler, der drejer sig om kontakten til de danske myndigheder, spørgsmål til det danske samfund og boligforhold. Det kan være spørgsmål om alt fra, hvordan man søger om familiesammenføring, til hvordan man får tid hos tandlægen. Af de 307 samtaler med forældre har lidt under halvdelen (42 pct.) handlet om kontakten til myndigheder. Angst, trivsel i deres børns klasse eller skole og sproglige barrierer fylder også en del i samtalerne med forældre.

Top-10 emner med forældre på BørneTelefonen på Ukrainsk

Note: Figuren indeholder rådgivningssamtaler med forældre på BørneTelefonen og Chatten på ukrainsk fra 5. april 2022 til 9. februar 2023 (N=307).

Ukrainske børn og unge fortæller om problemer med at falde til i skolen

Hver syvende samtale med børn og unge på BørneTelefonen på ukrainsk handler om trivsel i klassen eller skolen. Det er særligt i samtalerne med børn og unge under 18 år, at skolelivet fylder. Blandt denne gruppe handler hver fjerde samtale om trivsel i klassen eller skolen.

Samtalerne på BørneTelefonen på ukrainsk viser, at det har været svært for en del ukrainske børn og unge at starte i skole i Danmark. De fortæller, at de er ensomme, at de savner deres skole og klassekammerater i Ukraine, og at de oplever udfordringer med undervisningen og sproget.

Udfordringer med sproget og undervisningen i modtageklasserne

Mange af de ukrainske børn og unge, der er kommet til Danmark, er startet i modtageklasser. Her skal eleverne lære dansk, så de på sigt kan starte i almindelige folkeskoleklasser. På BørneTelefonen på ukrainsk fortæller nogle af børnene, at det er svært for dem at lære sproget, hvis der er mange ukrainske børn i samme klasse. Det gør, at de ikke behøver at lære dansk for at kunne interagere med de andre børn. Nogle børn nævner også, at undervisningsniveauet enten er for højt eller for lavt, da aldersspændet i modtageklasserne kan være meget bredt. Børnene risikerer altså at være i modtageklasserne i lang tid, da betingelserne i klasserne i nogle tilfælde gør det vanskeligt for børnene at lære tilstrækkeligt dansk til en almindelig dansk folkeskoleklasse.

En pige på 9 år fortæller, at hun går i en ukrainsk klasse på en dansk skole, hvor der er 14 elever i alderen 6-10 år. Hun fortæller, at det er meget svært for hende at studere sammen med elever på 6 år. Hun siger, at det er kedeligt i klasseværelset. De danske lærere er gode, men der er ingen ukrainsk lærer, kun en tolk, der kommer nogle timer næsten hver dag. Langsom indlæringsrytme, kalder hun det. Det skyldes, at de yngre børn i klassen ikke kan følge med de ældre.

En pige kontakter BørneTelefonen på ukrainsk. Hun vil gerne tale om den ukrainske integrationsklasse og om, at børnene er isoleret fra andre børn. Pigen virker ikke så glad for at være isoleret fra de andre børn på skolen.

En pige fortæller til BørneTelefonen på ukrainsk, at hende og hendes søster, som er et år yngre end hende, er blevet sat i samme klasse. Det er en integrationsklasse for ukrainere. Hun giver udtryk for, at hun ikke er særlig glad for at gå i klasse med sin yngre søster.

Børnene mangler motivation for at gå i skole

Både børn og forældre fortæller, at det er svært for børnene at motivere sig selv til at følge undervisningen og lære dansk, når de ved, at de på sigt skal tilbage til Ukraine. Nogle af børnene fortæller også, at de både går i dansk skole om dagen og i ukrainsk onlineskole om eftermiddagen, og de har svært ved at overskue og være motiverede til begge dele. Nogle børn og forældre

fortæller også, at de prioriterer den ukrainske onlineskole og fravælger den danske skole. En del forældre kontakter BørneTelefonen på ukrainsk og er frustrerede over, at deres børn ikke har lyst til at gå i skole.

Moren til en 8-årig dreng ringer til BørneTelefonen på ukrainsk. Hun fortæller, at drengen ikke vil gå i skole og siger, at han er meget træt. Moren ved ikke, om hun skal tvinge barnet til at gå i skole eller vente, da hun er bekymret for ham. Både mor og søn virker til at være meget stressede.

Moren til en 14-årig pige ringer, fordi hendes datter nægter at gå i skole. Pigen kan ikke lide skolen, og hun har ingen venner. Hun er allerede gået glip af en uges undervisning. Moderen er bekymret og spørger, hvor hun kan få hjælp, og hvordan hun kan kommunikere med sin datter for at motivere hende til at gå i skole.

En ung mand, der har arbejdet som lærer for ukrainske flygtningebørn i tre måneder, kontakter BørneTelefonen på ukrainsk. Han ønsker at dele sine erfaringer og de problemer, han har oplevet i denne periode. Han bemærker, at ældre børn er motiverede til at lære dansk for at kunne fortsætte deres studier i danske gymnasier. De yngre børn har ikke den motivation, fordi de om to år skal tilbage til Ukraine, hvor det danske sprog ikke vil være nyttigt for dem.

Ensomhed og savn til venner og familie i Ukraine

Nogle af de ukrainske børn, der er kommet til Danmark, er startet direkte i danske folkeskoleklasser. Børnene fortæller, at de føler sig ensomme i de danske skoler, og at de savner deres venner og familie i Ukraine. Nogle af børnene fortæller også om at blive mobbet af de andre børn i klassen.

En dreng kontakter BørneTelefonen på ukrainsk. Han bor hos en dansk familie, som tager sig af ham. Hans forældre er blevet i Ukraine, han savner dem og er bange for, at de skal dø. Han kan ikke lide skolen, fordi der er meget larm. Han har ingen venner og venter på at komme tilbage til Ukraine.

En pige fortæller til BørneTelefonen på ukrainsk, at hun på sin første skoledag i Danmark blev mobbet af andre skolebørn. Ifølge hende reagerede læreren ikke på det, og børnene fortsatte med at tegne karikaturer af hende. Pigen er bange for at gå i skole igen.

BørneTelefonen på ukrainsk modtager et opkald fra en mor, der bor på landet med sin datter i en dansk familie. Ifølge kvinden er der ikke andre ukrainere i området. Pigen går i en dansk skole, og hun er den eneste ukrainer i klassen, alle andre børn er danske. Moren og datteren føler sig ensomme uden kommunikation med andre ukrainere. Moren er bekymret for pigen, som savner sin far hver dag. Moren har tilmeldt hende til fodbold, men er ikke sikker på, at hun kan betale for det.

Hver fjerde samtale med ukrainske børn og unge handler om psykisk mistrivsel

Psykisk mistrivsel¹ fylder i hver fjerde samtale med børn og unge på BørneTelefonen på ukrainsk. Det er især samtaler om ensomhed. Udfordringer i mødet med det danske samfund og bekymringer om fremtiden i Danmark fylder også en del hos børnene og de unge.

Mistrivsel efter flugt til Danmark

Flere børn og unge fortæller til BørneTelefonen på ukrainsk, at de oplever at have det svært efter at være flygtet til Danmark. De fortæller, at de ikke trives – hverken derhjemme eller i skolen. En del forældre kontakter også BørneTelefonen på ukrainsk for at få råd og hjælp til, hvordan de skal støtte og hjælpe deres børn. Udover at svære tanker og psykisk mistrivsel fylder hos mange af børnene, fylder bekymringer og savn til venner og familie i Ukraine.

En 17-årig pige ringer, fordi hun ikke har det godt. Hun har svært ved at komme ud af sengen om morgenen og har svært ved at studere i skolen. Hun savner også sin bedstemor, som er død. Pigen var ikke i stand til at sige farvel til hende og fortryder det. Hun fortæller, at hun har det svært, og at hun har selvmordstanker. Hun føler ikke, at hun får tilstrækkelig støtte fra sin familie.

Moren til en 9-årig dreng henvender sig til BørneTelefonen på ukrainsk, fordi hun oplever at hendes søn er udadreagerende. Drengen slog en anden dreng i ansigtet, fordi han havde fornærmet ham. Moren fortalte, at hendes søn ikke havde nogen venner, at han havde hjemve, og at hun aldrig havde oplevet, at sønnen reagerede sådan før.

En pige fortæller BørneTelefonen på ukrainsk, at hun savner sin far og sit hjem i Ukraine. Det er svært for hende at være alene med sin mor hele tiden.

Børn og unge søger hjælp

Flere børn og unge fortæller også om svære psykiske problemer som fx depression eller selvmordstanker. De kontakter BørneTelefonen på ukrainsk for at få viden om, hvor og hvordan de kan få professionel hjælp.

En pige henvender sig for at få hjælp til at finde en ukrainsk-russisktalende psykolog. Hendes læge henviste hende til en psykolog, fordi han diagnosticerede hende med depression. Hun fortæller, at hun gik på universitetet, fordi hendes forældre ønskede det, men at hun blev meget forstyrret af sin nære vens død, derefter krigen og flugten til Danmark. Nu føler hun sig ensom og deprimeret. Hun sover dårligt og spiser ikke nok. Hun oplever ikke at være i stand til at arbejde.

En pige henvender sig til BørneTelefonen på ukrainsk og havde brug for hjælp. Hun græd og sagde, at det var svært for hende. Hun havde mange selvmordstanker og havde fået diagnosen depression. Hun

sagde, at hun havde brug for en psykolog og hjælp. Pigen kom til Danmark sammen med sin mor, men hendes mor tog hjem, og hun er blevet her alene. Hun siger, at hun græder meget og ikke har lyst til at gøre noget.

Udfordringer i mødet med det danske samfund

Spørgsmål til det danske samfund og kontakt til myndighederne fylder generelt meget i samtalerne med både børn, unge og voksne på BørneTelefonen på ukrainsk. Samtalerne kan handle om alt fra spørgsmål til asylregler til psykologhjælp. I mange tilfælde har de ukrainske børn og forældre blot brug for viden om, hvordan de kan få hjælp hos de danske myndigheder. Men hos nogle børn og unge fylder bekymringerne om praktiske forhold særlig meget – i nogle tilfælde så meget, at det går udover deres trivsel. Det kan fx være bekymringer om skoleskift eller flytning, eller bekymringer om søskende eller forældre, der har det svært.

En dreng fortæller, at han er bekymret for den kommende flytning. Hans mor siger, at det ikke er godt der, hvor de skal hen. Han har også en søster på 11 år, som har det svært i klassefællesskabet. Nu skal søsteren enten skifte skole, hvilket han er imod, eller køre en time til sin gamle skole. Familien har ikke råd til at køre, men de har brug for nogen til at køre søsteren frem og tilbage fra skole. Drengen vil gerne hjælpe sin mor, men han ved ikke hvordan.

En mor til to piger henvender sig til os med stærke følelser omkring en flytning. Familien har boet i et halvt år på et asylcenter. Nu har de fået besked om, at de skal flyttes til et andet asylcenter. Moren fortæller, at barnet har grædt i tre dag, fordi hun ikke vil flytte. Moren har også svært ved at tænke på den forestående flytning. Hun er bekymret og beder om hjælp.

En pige, der kom til Danmark alene uden forældre, kontakter BørneTelefonen på ukrainsk. Hun fik dokumenter som midlertidigt fordrevet person og blev anbragt på et krisecenter for mindreårige. Pigen har det godt der, men hun ville gerne vide, om der er nogen muligheder og chancer for at finde en familie, hun kan bo hos.

Metode

Analysen baserer sig på rådgivningssamtaler fra BørneTelefonen og Chatten på ukrainsk i perioden 5. april 2022 til 9. februar 2023 med børn og unge (N=206) og forældre (N=307). Den kvalitative analyse baserer sig på casebeskrivelser, som rådgiverne på BørneTelefonen på ukrainsk har registreret efter endt samtale. De udvalgte cases er blevet oversat fra ukrainsk til dansk. Casebeskrivelserne er anonymiserede, så det ikke er muligt at genkende det enkelte barn/ung eller forælder.

¹I den samlede opgørelse af psykisk mistrivsel indgår rådgivningssamtaler om angst, ensomhed, psykiske lidelser/diagnoser, selvmordstanker/selvmodsforsøg, selvskadende adfærd, spiseforstyrrelser og stress/præstationsangst. 26 pct. af de 206 samtaler med børn og unge på BørneTelefonen på ukrainsk har handlet om psykisk mistrivsel.

Kolofon

Februar 2023

Analyseansvarlig: Petrine Marie Fahnøe Kristensen

Tekst og analyse: Petrine Marie Fahnøe Kristensen, Maria Nordbo Trelldal & Iryna Garvanko